

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SENATO KARARLARI

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
07	02	13 Mayıs 2025
Kararın İlişkili Olduğu 2024-2028 Dönemi Stratejik Plan Amaç ve Hedefi	A2: Eğitimi sürdürülebilir bir anlayışla çağın sürekli gelişen koşullarına uyumlu içerik, yöntem ve olanaklarla donanmış bir hale getirmek H2.2: Eğitim programlarını çağın gereklilikleri doğrultusunda sürekli geliştirmek	
Kararın İlişkili Olduğu Yükseköğretim Kalite Alt Ölçütü	B.1.6: Eğitim ve öğretim süreçlerinin yönetimi	

“Çukurova Üniversitesi Engelli Bireylere Yönelik Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulamaları Yönergesi”nde yapılması önerilen değişiklikler hakkında görüşüldü.

“Çukurova Üniversitesi Engelli Bireylere Yönelik Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulamaları Yönergesi”nde yapılması önerilen değişikliklerin ekteki şekliyle kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr.H.E.BERİŞ Rektör	Prof.Dr.H.YAPICIOĞLU YILDIZDAŞ Rektör Yardımcısı	Prof.Dr.H.AKILLI Rektör Yardımcısı	Prof.Dr.Ö.KORKUT Rektör Yardımcısı
Prof.Dr.N.KOLUMAN Ziraat Fak.Dekanı	Prof.Dr.M.SERT Tıp Fak.Dekanı	Prof.Dr.F.KARADAĞ Fen-Edeb.Fak.Dekanı	Prof.Dr.A.KESKİN Mühendislik Fak.Dekanı
Prof.Dr.S.Y.KANDIR İkt.ve İd.Bil.Fak.Dekanı	Prof.Dr.F.CENKSEVEN ÖNDER Eğitim Fak.Dekanı	Prof.Dr.H.KAYIKLIK İlahiyat Fak.Dekanı	Prof.Dr.S.POLAT Su Ürün.Fak.Dekanı
Prof.Dr.H.O.YOLDAŞ Diş.Hek.Fak.Dekanı	Prof.Dr. M.G.RAMAZANOĞLU Güzel Sanat.Fak.Dekanı	Doç.Dr.N.ÖZDOĞAN Hukuk Fak.Dekan V.	Prof.Dr.M.SÜMBÜL İletişim Fak.Dekanı
Prof.Dr.A.YAŞAR Ceyhan Müh.Fak.Dekanı	Prof.Dr.E.KUMCU Eczacılık Fak.Dekanı	Prof.Dr.H.ÇİFTÇİ Kozan İslt.Fak.Dekan V.	Prof.Dr.A.ERDEM ÜTÜK Ceyhan Veteriner Fak.Dekanı
Prof.Dr.M.E.KOZANOĞLU Sağlık Bil.Fak.Dekanı Bulunamadı	Prof.Dr.N.SAY Mimarlık Fakültesi Dekanı	Prof.Dr.Z.F.DİNÇ Spor Bil.Fak.Dekan V.	Prof.Dr.S.DİNÇER Fen Bil.Enst.Müdürü
Prof.Dr.K.AKILLIOĞLU Sağlık Bil.Enst.Müdürü	Prof.Dr.H.GÜLER Sosyal Bil.Enst.Müdürü	Prof.Dr.S.FIRAT Bağımlılık ve Adli Bil.Enst.Müd.	Prof.Dr.Y.ÖZKAN Yabancı Diller Y.O.Müdürü
Prof.Ü.AKBAŞ Devlet Konsv. Müdürü	Prof.Dr.D.YILDIRIM Ceyhan M.Y.O.Müdürü	Prof.Dr.H.ÇİFTÇİ Adana M.Y.O.Müdürü	Prof.Dr.V.YURDADOĞ Kozan M.Y.O.Müdürü
Prof.Dr.Ş.S.MENZİLETOĞLU YILDIZ Abdi Sütcü Sağ.Hiz.M.Y.O.Müdürü	Prof.Dr.N.YARPUZ BOZDOĞAN Karaisalı M.Y.O.Müdürü	Dr.Öğr.Üyesi H.SAYGI Yumurtalık M.Y.O.Müdürü	Doç.Dr.B.İMRAK Pozantı M.Y.O.Müdürü
Prof.Dr.N.AKSAKER AOSB Teknik Bil.M.Y.O. Müdürü Bulunamadı	Prof.Dr.D.ALAGÖZ İmamoğlu M.Y.O.Müdürü	Dr.Öğr.Üyesi F.YENİLMEZ Tufanbeyli M.Y.O.Müdürü	Doç.Dr.M.ALTINER Aladağ M.Y.O.Müdürü
Prof.Dr.İ.A.ARIDOĞAN Tıp Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.N.E.KAFKAS Ziraat Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.M.KARAKILÇIK Fen-Edeb.Fak.Temsilcisi Bulunamadı	Prof.Dr.R.YURTAL Müh.Fak.Temsilcisi
Prof.Dr.E.ÖZGÜR GÜLER İkt.ve İd.Bil.Fak.Temsilcisi	Doç.Dr.B.AYBEK Eğitim Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.Y.GÖKALP İlahiyat Fak.Temsilcisi Bulunamadı	Prof.Dr.F.ÇEVİK Su Ürün.Fak.Temsilcisi
Prof.Dr.A.Ş.YILMAZ Diş Hek.Fak.Temsilcisi	Doç.S.T.ARABALI KOŞAR Güzel Sanat.Fak.Temsilcisi	Doç.Dr.D.A.DEMİRBOĞA Hukuk Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.A.A.SEZGİN BÜYÜKALACA İletişim Fak.Temsilcisi
Doç.Dr.E.PINAR Ceyhan Müh.Fak.Temsilcisi Bulunamadı	Doç.Dr.H.S.BÜYÜKNACAR Eczacılık Fak. Temsilcisi	Prof.Dr.M.C.YAVUZ Kozan İslt.Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.M.HASIGÜR Ceyhan Vet.Fak. Temsilcisi
Prof.Dr.S.ARSLAN Sağlık Bil. Fak. Temsilcisi	Doç.Dr.A.ÇOLAK Mimarlık Fak.Temsilcisi	Prof.Dr.S.G.KORKMAZ ERYILMAZ Spor Bil.Fak. Temsilcisi	

ASLI GÜLDİR

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK EĞİTİM- ÖĞRETİM VE SINAV UYGULAMALARI YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönerge; Çukurova Üniversitesine bağlı birimler tarafından yapılan özel yetenek sınavları ile ders ve sınıf geçmeye yönelik sınavlarda engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından ve engelli kontenjanlarından yararlanacak olan aday ve öğrencilerin sağlık şartları ile sınavlarda uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE (2)- Bu Yönerge Çukurova Üniversitesinde ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik programlarına devam etmekte olan engelli öğrencilerin eğitim-öğretim ve sınav uygulamalarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge; 14.02.2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği ile 03.11.2022 tarihli ve 30/1 sayılı Senato Kararı ile kabul edilen Çukurova Üniversitesi Engelsiz Üniversite Koordinatörlüğü Yönergesi’ ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönergede geçen;

a) Birim: Çukurova Üniversitesine bağlı Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Konservatuvar, Meslek Yüksekokullarını

b) ÇÖZGER: 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çocuklar için Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında Çocuklar için Özel Gereksinim Raporunu,

c) Engelli öğrenci: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen ve bu durumu engelli sağlık kurulu raporu ile tespit edilmiş yükseköğrenim öğrencisini veya adayını,

ç) Engelli sağlık kurulu raporu: Tüm yaş grupları için Sağlık Bakanlığınca engelli/ÇÖZGER sağlık kurulu raporu vermeye yetkilendirilen hastanelerden alınmış ÇÖZGER/ESKR’yi,

d) ESKR: 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Erişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporunu,

- e) Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması (ICD) Kodu: Sağlık kurulu raporlarında da kullanılan, hastalıkların sınıflandırması ve hastalık isimlerinin kesin kriterlere göre bir araya getirilmesinden oluşan uluslararası kategorik kodlama sistemini,
- f) Hastane: Sağlık raporundaki tanıya yönelik branşlarda uzman hekimi bulunan; Sağlık Bakanlığınca ÇÖZGER/ESKR/durum bildirir sağlık kurulu raporu düzenleme yetkisi verilmiş hastaneleri,
- g) İlgili Birim Yönetim Kurulu: Öğrencinin kayıtlı olduğu birim yönetim kurulunu,
- ğ) Engelli Öğrenci Akademik Danışmanları: Üniversiteye bağlı Fakülte, Enstitü, Yüksekokul ve Meslek Yüksekokullarından birime üye olarak seçilenleri,
- h) Rektör: Çukurova Üniversitesi Rektörü' nü,
- ı) İşaretleyici yardımı: Cevap kâğıdında kendileri kodlama yapamayacak veya açık uçlu sorulara cevap yazamayacak adaylar ya da öğrenciler için cevap kâğıdında kodlama yapmak veya yazılı cevap vermek üzere ilgili anabilim dalı veya bölüm başkanlığı tarafından atanmış sınav görevlisini,
- i) Okuyucu yardımı: Soruları kendileri okuyamayan aday veya öğrencilerin sınav sorularını okumak üzere ilgili anabilim dalı veya bölüm başkanlığı tarafından atanmış sınav görevlisini,
- j) OSB: Otizm spektrum bozukluğunu,
- k) ÖGV: “Özel gereksinimi vardır” ibaresini,
- l) Sağlık Kurulu Raporu: Tüm yaş grupları için Sağlık Bakanlığının yetkilendirdiği hastanelerden alınmış durum bildirir sağlık kurulu raporunu,
- m) Senato: Çukurova Üniversitesi Senatosunu,
- n) Üniversite: Çukurova Üniversitesini,
- o) Yönetmelik: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik'i,
- ö) ÇEÜK: Çukurova Üniversitesi Engelsiz Üniversite Koordinatörlüğü'nü
- p) Akademik Uyarılama: Engelli öğrencilerin yaşama ve eğitim-öğretim sürecine tam katılımlarını sağlamak ve eğitim-öğretim hizmetlerinden eşit ve adil bir şekilde faydalanma şartlarını en üst düzeye çıkarmak amacıyla üniversite bünyesinde gerçekleştirilen eğitsel ve fiziksel düzenlemelerin tümü.

İKİNCİ BÖLÜM

Akademik uyarılama süreci

MADDE (5)- Akademik uyarılama için talepte bulunmak isteyen öğrenci, ÇEÜK Akademik Uyarılama Hizmeti Başvuru Formunu çevirim içi veya elle doldurarak ÇEÜK'e teslim eder.

MADDE (6)- ÇEÜK doldurulan Akademik Uyarlama Hizmet Başvuru Formlarını değerlendirerek ilgili birimlere iletir.

MADDE (7)- İlgili birim, ÇEÜK tarafından yapılan değerlendirme doğrultusunda, engelli öğrencinin ders ve sınav uygulamalarında yaşadığı zorlukları ortadan kaldırmaya yönelik gerekli önlemleri alır.

MADDE (8)-Engelsiz Üniversite Koordinatörlüğü ve engelli öğrenci danışmanları öğrencilerin akademik uyarlamalarını gizlilik ilkesine bağlı kalarak muhafaza ederler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ders Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar Ders Uygulamaları

Ders Uygulamaları

MADDE (9) – Ders öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve engelli öğrencilerin ders uygulamaları nedeni ile başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesine yönelik ders uygulamaları usul ve esasları aşağıdaki gibidir:

- a) Engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda, öğrenme engellerinin kaldırılması, öğrencilerin öğrenmeye erişimlerinin sağlanması amacıyla derslerde akademik ve fiziksel uyarlamalar yapılır.
- b) Eğitim öğretim yılı başında engelli öğrenci akademik danışmanı ders sorumlularına engelli öğrenciler ve yetersizlik durumları hakkında bilgilendirme yapar.
- c) İşlenen derslerin öğrenci talepleri doğrultusunda ses kayıt cihazı ile kaydedilmesine ve engelli öğrencilerin bu kayıtlara erişimlerine olanak sağlanır.
- d) Ders notları ve sunumları ders sorumlusu tarafından engelli öğrencilere sağlanır, gerektiğinde bu sunumlar Braille alfabesi ile hazırlanır.
- e) Engelli öğrencinin talep etmesi halinde dersin detaylı planını, haftalık konuları, ödevleri, değerlendirme ölçütlerini, devam konularını içeren ders izlenceleri yazılı veya dijital formatta hazırlanır.
- f) Engelli öğrencilerde derslerde akademik destek sağlanabilmesi amacıyla gönüllü bir öğrencinin akran desteği vermesi ve bu öğrencinin aynı zamanda not tutucu olarak destek vermesi sağlanır.
- g) Birimde uygulama gerektiren bölümlerin laboratuvar, mutfak atölyesi, sanat atölyesi gibi uygulama mekanlarının engelliler için erişilebilir olması sağlanır.
- h) Eğitim ortamlarında gerekli iklimlendirme imkanları sağlanır.
- i) Derslerde sınıf içinde verimli bir şekilde dersi takip edemeyen engelli öğrencilere ders dışı zamanlarda destek olabilecek gönüllü öğrenciler sağlanır.
- j) Ders kaynaklarının elektronik formatları, ses kayıtları veya Braille alfabe ile basılması ve talep eden engelli öğrenciye sunulması imkanlar ölçüsünde sağlanır.
- k) Engelli öğrencinin talep etmesi durumunda uygun olan dersler için kullanılan görsel ve işitsel materyallerde altyazı desteğinin sunulması amaçlanır.
- l) Engelli öğrencilerin talepleri halinde derslerde kullanılan video, film gibi görsele dayalı eğitsel materyallerde sesli betimleme hizmeti sağlanır.

- m) Kütüphanede engelli öğrencilere yönelik okuma bölümleri ayrılır, engelli öğrencilerin kitap okumak için ihtiyaç duyacağı gerekli donanımın sağlanması amaçlanır.

Ders Muafiyeti

MADDE (10) – Eğitiminde zorunlu olan bir ders için engel durumundan dolayı talepte bulunan öğrencilere bu dersler, teknolojik destek aracılığı ile veya uyarlama yapılarak verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sınav Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar

Sınav Uygulamaları

MADDE (11)- Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla engelli öğrencilerin sınav uygulamaları usul ve esasları aşağıdaki gibidir.

- a) Sınav görevlerinin dağıtılması sırasında, sınava katılacak engelli öğrencinin olup olmadığı göz önüne alınır.
- b) Engelli öğrenciler için mümkün olduğunca binaların giriş katlarında bulunan, ulaşılması kolay sınav salonları planlanır.
- c) Engelli öğrencilerin talepleri değerlendirilerek bir gün içerisinde en fazla iki sınav olacak şekilde sınav programı hazırlanır.
- d) Sınav görevlileri tarafından sınav veya sorular ile ilgili yapılacak olan duyuru, hatırlatma veya düzeltmeler engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurularak yapılır.
- e) Gerekli durumlarda engelli öğrencilerin sınavlara bireysel olarak girmelerine imkan sağlanır.
- f) İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin sınavlara yardımcı araç-gereç ile (İşitme Cihazı, Teleskopik Gözlük, Prizmatik Gözlük, Büyüteç vb.) girmeleri sağlanır.
- g) İhtiyaç duyulması halinde sınavlarda engelli öğrencilerin yanıtlarını bilgisayar ortamında yazmaları sağlanır.
- h) Kısmi görme kaybı olan ve az gören görme engelli öğrenciler için soru kitapçığı veya soru kâğıtları talep halinde, 16 – 18 punto veya daha büyük puntolarda basılmış olarak hazırlanır.
- i) Gerekli durumlarda sınavlarda soruların anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla görsel öğeler kullanılır.
- j) İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin yazılı sınavlarına refakat edecek, sınav olunan ders ile ilgili bölümün terminolojisine hâkim (öğretim elemanı) olan okuyucu – işaretleyici görevlendirilir.
- k) Engelli öğrencilerin sınavlara engeli ile ilgili olan ilaç, tıbbi malzeme veya sıvı ile (insülin pompası v. b.) girmelerine izin verilir.

- l) Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilir, verilecek olan ek süre sınavın toplam süresinin % 30'u kadardır. Sınav görevlilerince sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb. gibi duyurular engel grupları göz önünde bulundurularak yapılır. Görme engelli öğrenciler şekilli sorulardan muaf tutulur.
- m) Özel yetenek sınavlarında, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen yönerge esas alınacaktır. YÖK yönergesinde yer almayan durumlarda ise bu yönerge hükümleri uygulanacaktır.

MADDE (12)- Kişinin engel türüne ve engelinin düzeyine göre aşağıdaki alternatif sınav formatlarından biri veya zamanla geliştirilebilecek başka bir yöntem kullanılabilir:

- a) Okuyucu yardımı, akran desteği veya bölüm öğretim elemanlarının birinin yardımı,
- b) Yazıcı yardımı,
- c) Teyp kaydı, bilgisayar, hesap makinesi kullanımı,
- d) Braille formatı,
- e) Sınav kağıdının daha büyük puntoda baskı edilerek sunulması,
- f) Sözlü sınav (öğrencinin görüşü alınarak) şeklinin kullanılması.

MADDE (13) – Engelli öğrenci, durumunu önceden birimine bildirmesi şartıyla sınavda engeli ile ilgili ihtiyacını (diyabeti olan öğrenci ilaç almak, yiyecek veya su ihtiyacını karşılaması veya ağrı ya da psikiyatrik sorunlar nedeniyle ilaç tedavisi altında olan engelli öğrencinin dinlenmek veya ilacını alması gibi) gidermek amacıyla ara talep edebilir. Bu süre sınav süresinden sayılmaz ve sınav süresinin %10'unu geçemez.

MADDE (14)- Engelli öğrencinin sınavlara hazırlanabilmesi için ders notlarının önceden verilmesine, ödevler için daha uzun süre verilmesine özen gösterilir. Öğretim elemanı ders notlarını, sınav öncesinde görme engelli olan öğrenciler için ses kayıtları, işitme engelli olan öğrenciler için yazılı çıktı, kısmi görme kaybı olan engelli öğrenci için büyük punto ile çoğaltılmış şekilde olmasına özen gösterir.

MADDE (15)- Öğrencinin özel gereksinimleri duyarlılıkla dikkate alınır. Ancak bu tarz muafiyetlerin, engellilik durumunun zaruri kıldığı muafiyetlerin ötesine geçerek, dersi alan öğrenciler arasında ayrımcılığa neden olacak tarzda bir muafiyete dönüşmesine izin verilmez.

Süreğen engeli olan öğrencilerin sınav uygulamalarından yararlanabilmeleri için başvuru süresi

MADDE (16)- Geçici engel durumları hariç olmak üzere, süreğen engeli olan Üniversitede kayıtlı öğrencilerin, kendilerine mahsus sınav uygulamalarından yararlanabilmeleri için eğitim ve öğretim dönemi başından itibaren en geç dört hafta içinde kayıtlı olduğu birime başvurmaları gerekir.

Birimlerce alınacak diğer tedbirler

MADDE (17)-Birimler, dezavantajlı öğrenciler için yükseköğretime fiziksel ve eğitsel erişimde, eğitim ve öğretimin süreçleri ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmada, yükseköğretim kapsamında kalmada ve yükseköğretimi tamamlamada, yükseköğretimde var olan iç ve dış hareketlilikten yararlanmada her türlü destekleyici tedbirleri alır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Uyuşmazlık ve Hüküm Eksikliği

Madde (18) – Bu yönergede hüküm bulunmayan hallerde, Çukurova Üniversitesi Engelsiz Üniversite Koordinatörlüğü Yönergesi çerçevesinde, engelli öğrencinin öğrencisi olduğu ilgili birimlerin kurul kararları ile Üniversite Senato kararları uygulanır.

Yürürlük

MADDE (19)- Bu Yönerge Çukurova Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE (20)- Bu Yönerge hükümlerini Çukurova Üniversitesi Rektörü yürütür.

Yönergenin Kabul Edildiği Senatonun	
Tarihi	Karar Sayısı
26.02.2019	04/01
Yönergede Değişiklik Yapılan Senatonun	
Tarihi	Karar Sayısı
13.05.2025	07/02